

Nr 49.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående åtgärder för främjande av det frivilliga enskilda sparandet.

(2:a avd.)

I en till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 367, av herrar *Håstad* och *Hjalmarson* har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte framlägga förslag till årets riksdag om åtgärder för att främja det frivilliga enskilda sparandet».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Vid 1947 års riksdag hemställdes i de likalydande motionerna I: 144 (av herr *Elon Andersson* m. fl.) och II: 234 (av herr *Ohlin* m. fl.), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande skattefrihet eller skattelättnad för inkomst, som sparas av personer med viss maximiinkomst, ävensom rörande andra lämpliga åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande, i första hand sådant s. k. kontant sparande, som placeras i sparinrättningar, vissa obligationer eller annan penningform.

Samma års bevillningsutskott anförde i sitt i anledning av motionerna avgivna och av riksdagen godkända betänkande nr 46 bl. a. följande:

»Utskottet finner i likhet med motionärerna, att det otvivelaktigt framstår såsom ett mycket betydelsefullt samhällsintresse att på lämpligt sätt uppmuntra sparandet, ej minst bland de breda folklagren. Ur denna synpunkt bör måhända mindre vikt fästas vid själva formen för sparandet. Även den som med sparmedel exempelvis anskaffar arbetsredskap eller verkställer avbetalning å ådragen skuld kan därmed främja produktionen och välståndet i samma mån som om sparsamheten leder till banksättning eller obligationsköp. Vad angår möjligheterna att främja sparande bland de breda folklagren vill utskottet framhålla, att ett betydelsefullt steg i denna riktning får anses ha tagits, då Kungl. Maj:t genom proposition nr 212 till innevarande års riksdag föreslagit dels skattelättnader, som komma de breda folklagren till godo, dels ock höjning av den för mindre förmögenheter ifrågasatta skattefriheten vid årlig förmögenhetsbeskattning från 20 000 till 30 000 kronor. Vidare får utskottet erinra om att Kungl. Maj:t nyligen genom överläggningar med representanter för näringslivet och de större folkrorelserna sökt finna lämpliga utvägar för det allmännas ökade stöd åt sparandet. Då Kungl. Maj:t sålunda ägnar sparfrämjandet särskild uppmärksamhet och då utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t därvid även uppmärksammar de i motionerna berörda spörsmålen, finner utskottet tillräckliga skäl saknas att i en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet. Utskottet avstyrker fördenskull bifall till motionerna.»

I den nu förevarande motionen har erinrats om att av konjunkturinstitutets rapport »Konjunkturläget», som fogats såsom Bihang 2 till Bil. 1: Inkomsterna till årets statsverksproposition, framginge, att utvecklingen av sparandet i vårt land tagit en ogynnsam vändning. Det hette härom i rapporten:

»Det 'synliga sparandet' räknat som ökningen i behållningen på sparräkningar hos bankerna plus ökningen i livbolagens premiereserver visar följande utveckling (miljoner kronor):

	1945	1946	Nov. 1947
Synligt sparande	1 046	959	845

Mellan 1945 och 1947 torde de totala löneinkomsterna ha ökat med 30—35 procent, medan dessa former av synligt sparande tenderat nedåt.»

I anslutning härtill framhålla motionärerna, att även om icke alltför vittgående slutsatser kunde dragas av detta material, det dock vore tydligt, att en så stark stegring av löneinkomsterna borde ha föranlett åtminstone en stegringstendens i de förebragta siffrorna angående sparandet. Då så icke blivit förhållandet, utan tendensen klart pekade nedåt, vore detta ägnat att inge betänkligheter. I vilken mån denna utveckling hängde samman med de inflationistiska utvecklingstendenserna i allmänhet vore svårt att säga. Klart vore emellertid, att allvarliga ansträngningar borde göras för att bryta den nedåtgående tendensen i sparandet och att söka återvinna en normalt stigande tendens. Den samhällsekonomiska betydelsen av ett omfattande sparande torde klart inses av alla politiska meningsriktningar. Sålunda hade finansministern vid upprepade tillfällen understrukit vikten därav och särskilt framhållit önskvärdheten av bredast möjliga bas för sparandet. Om man ville bevara ett framåtskridande samhälle på det ekonomiska området, vore förutsättningen därför ett omfattande sparande. Däröfver torde inga delade meningar råda. I nuvarande ekonomiska läge, när investeringarna, såsom anfördes i finansplanen, överstege sparandet, borde den naturliga utvägen att återställa jämvikten vara att öka detsamma. I enlighet med sin allmänna principiella uppfattning, att frivillighet alltid vore att föredraga framför tvång, ville motionärerna särskilt understryka, att en ökning av sparandet borde åstadkommas på frivillighetens väg. Den viktigaste förutsättningen därför vore, att människornas förtroende för penningvärdet bevarades och stärktes och att tilltron till det ekonomiska livets stabilitet återställdes. Det frivilliga sparandet vore i detta hänseende såväl ett medel därför som en följd därav. Alla skäl talade därför för att effektiva åtgärder snarast möjligt vidtoges från statsmakternas sida för att uppmuntra det frivilliga sparandet.

Enligt vad motionärerna hade sig bekant föreläge ett nyligen utarbetat förslag från 1944 års allmänna skattekommitté, som syftade till att främja sparandet. Motionärerna ville icke uttala någon mening om detta förslags utformning på nuvarande stadium. Det byggde på en skatteteknisk idé att medgiva skattefrihet för ett på viss tid bundet sparande i bank. Det förtjänade kanske framhållas att skattefrihet med nu gällande bestämmelser

medgäves för premieinbetalningar på livförsäkringar, ehuru endast till ett så lågt belopp som 200 kronor. En väsentlig höjning av detta belopp syntes även kunna ifrågakomma som en lämplig åtgärd, exempelvis så mycket som motsvarade en livförsäkring på 20 000 kronor vid ett normalt antal årliga inbetalningar. Även andra sätt att uppmuntra sparandet än genom anlittandet av rent skattetekniska metoder kunde givetvis tänkas. Alla skäl talade emellertid för att, vilken metod man än beslutade sig för att välja, skyndsamma åtgärder vore starkt påkallade.

Utskottet. I den förevarande motionen har yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om åtgärder för främjande av det frivilliga enskilda sparandet.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen var denna fråga under behandling vid 1947 års riksdag i anledning av väckta motioner, vari yrkades skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om åtgärder till uppmuntrande av de breda folklagrens sparande. Samma års bevillningsutskott fann i sitt över dessa motioner avgivna betänkande nr 46 det vara ett mycket betydelsefullt samhällsintresse att på lämpligt sätt uppmuntra sparandet, ej minst bland de breda folklagen. Utskottet erinrade vidare om att Kungl. Maj:t genom överläggningar med representanter för näringslivet och de större folkrörelserna sökt finna lämpliga utvägar för det allmännas stöd åt sparandet. Då Kungl. Maj:t sålunda ägnade sparfrämjandet särskild uppmärksamhet och då utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t därvid även uppmärksammade de i motionerna berörda spörsmålen, fann utskottet tillräckliga skäl saknas att i en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Sedan föregående års riksdag behandlade denna fråga, har en omfattande sparkampanj kommit till stånd, vars syfte är att söka förmå den enskilde att frivilligt avstå från att begagna sig av det överskott av köpkraft som nu finnes. För att befordra en ökning av sparandet bedrivs jämväl — bl. a. från sparbankernas sida — en verksamhet för spridande av ekonomisk upplysning. Emellertid ha även mera vittgående åtgärder för uppmuntrande av det frivilliga sparandet övervägts. Sålunda ha under den senare tiden vid offentliga utredningar utarbetats två förslag, vilka syfta till att på olika vägar stimulera till insättning i penninginstitut av sparmedel, bundna för en längre tid.

Det ena av dessa förslag har, såsom antytts i den förevarande motionen, framlagts av 1944 års allmänna skattekommitté i en den 13 december 1947 till finansdepartementet avlämnad promemoria med förslag till bestämmelser angående skattepremiering av frivilligt banksparande. Enligt detta förslag skall varje skattskyldig fysisk person äga rätt att i en allmän kreditinrättning — postsparbanken, annan sparbank, affärsbank eller centralkassa för jordbrukskredit — upplägga ett s. k. skattesparkonto för sig själv, sin maka eller sina minderåriga barn. För den del av det löpande årets inkomst, som insättes å dylikt konto under åren 1948 och 1949, skall avdrag

vara medgivet vid inkomsttaxeringen, i den mån den sammanlagda årliga insättningen ej överstiger 3 000 kronor för vart och ett av dessa år. Så länge medlen innestå å kontot, föreligger ej skatteplikt vare sig för förmögenheten eller för därå upplupna räntor. Medlen få icke uttagas, förrän två kalenderår förflutit efter utgången av det år, under vilket insättningen gjorts. Efter den nämnda tvåårsfristen få medlen uttagas. Om uttagningen sker före utgången av år 1954, skall dock det uttagna beloppet inräknas i den skattepliktiga inkomsten för det år, då uttaget ägt rum. Medel, som innestå å kontot till utgången av år 1954, kunna däremot uttagas, utan att detta medför skattskyldighet för desamma. Skattebefrielsen blir alltså under denna förutsättning definitiv.

Enligt det andra förslaget, vilket framlagts i en inom finansdepartementet i december 1947 upprättad promemoria, skall sparandet uppmuntras genom att särskilda premier lämnas till sparare i ungdomsåldrarna. De sparade medlen skola insättas å särskilda ungdomskonton hos kreditinrättningarna. Premien, vilken ansetts böra vara undantagen från beskattning, skall utgöra ett procentuellt tillägg till det under varje år sparade beloppet. Såsom villkor för att premie skall utgå har ansetts böra föreskrivas, att sparandet uppgår till visst minimibelopp.

Intetdera av dessa förslag har hittills förelagts riksdagen.

Utskottet har givetvis icke möjlighet att i detta sammanhang göra något uttalande, huruvida de utvägar, som anvisats i de båda förslagen, äro lämpliga eller över huvud taget framkomliga. Vad angår det inom finansdepartementet utarbetade förslaget faller detta för övrigt till huvudsaklig del utanför bevillningsutskottets kompetensområde. Att bägge förslagen innebära en viss risk för överflyttningar av redan förefintliga sparmedel till sådana konton, som med förslagen avses, synes dock uppenbart.

Utan att på något sätt taga ställning till dessa förslag anser sig utskottet böra starkt understryka vikten av att i nuvarande läge alla de möjligheter bliva undersökta, som kunna tänkas ifrågakomma för erhållande av en stimulans till det frivilliga sparandet särskilt bland de breda folklagren. För att åtgärder i sådan riktning skola leda till något mera påtagligt resultat lärer det enligt utskottets mening vara ofrånkomligt, att begagnandet av den anvisade sparformen för den enskilde klart framstår såsom en fördel för honom själv. Allmän enighet råder därom att ett ökat sparande under nuvarande förhållanden är synnerligen angeläget ur allmän synpunkt. Den omständigheten, att en sparform innebär risk för att densamma kan komma att begagnas även i andra fall än som därmed avses, synes fördenskull utskottet icke utan vidare böra föranleda, att densamma avvisas. Vilka risker som helst i detta hänseende böra givetvis icke tagas. Med hänsyn till syftet med de anordningar, som här ifrågasättas, bör det dock enligt utskottets mening kunna anses försvarligt om *någon* risk härutinnan förefinnes, såvida det kan antagas att anordningarna eljest komma att på ett tillfredsställande sätt fylla sitt syfte. Utskottet anser sålunda, att även sådana utvägar, som under mera normala förhållanden icke kunnat ifrågakomma,

för närvarande böra tagas under omprövning. Huruvida en sådan utväg — trots därmed förenade olägenheter — bör väljas blir en avvägningsfråga. Vid denna avvägning kan givetvis icke bortses från att olägenheterna med en viss anordning bliva större i den mån det belopp, som kan ifrågakomma till en gynnad behandling, är mera avsevärt.

Såsom i motionen framhållits utgör tecknande av livförsäkring en sparform, vilken bl. a. genom den nu medgivna avdragsrätten för premier medgivits viss lättnad vid beskattningen. I ett av 1944 års allmänna skattekommitté den 31 december 1947 avgivet betänkande (SOU 1948: 22) har föreslagits en omläggning av beskattningen av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare. Enligt förslaget skall maximibeloppet för avdraget för premier höjas från 200 till 300 kronor. Frågan om höjning av detta avdrag har emellertid i anledning av väckta motioner varit under behandling vid årets riksdag, varvid riksdagen på hemställan av utskottet lämnat motionerna utan åtgärd. Utskottet får härutinnan hänvisa till sitt av riksdagen godkända betänkande nr 41, vari utskottet med hänsyn till det av skattekommittén avgivna förslaget ansett sig icke böra ifrågasätta någon ny utredning i ämnet. Utskottet har därvid dock framhållit önskvärdheten av att Kungl. Maj:t så snart ske kan framlägger förslag i anledning av den verkställda utredningen.

Då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t fortfarande ägnar uppmärksamhet åt den i nu förevarande motion berörda frågan om åtgärder för främjande av det frivilliga sparandet, anser utskottet ej erforderligt att, såsom i motionen yrkats, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag i ämnet. Utskottet finner emellertid syftet med motionen kunna anses tillgodosett genom vad utskottet här ovan anfört. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet det i motionen framställda yrkandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 367 av herrar Håstad och Hjalmarson angående åtgärder för främjande av det frivilliga enskilda sparandet icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 juni 1948.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Wahlmark, Sjödahl, Ekman, Velandér Gustaf Elofsson, Heüman, Wehtje, Franzon och Einar Eriksson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Sandberg, Henriksson, Falk, Sundström, Vigelsbo, Bladh, Hjalmarson, Forsberg och Larsson i Luttra.
